

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАУКОВИЙ
ВІСНИК**

**ЧЕРНІВЕЦЬКОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
ІНСТИТУТУ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ТОРГОВЕЛЬНО – ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Рік заснування 2001

Випуск III

Економічні науки

Чернівці
2005

УДК 33(477) (06): 338. 48
ББК 65.9 (4УКР) Я 54: 65. 433

Науковий вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. – Чернівці: АНТ Лтд, 2005. – Вип. III. – 528 с.

До випуску увійшли матеріали міжнародної науково-практичної конференції “Туристична індустрія як вектор регіонального розвитку”, на якій розглядалися питання ефективного функціонування сфери туризму та його впливу на економічний і соціальний стан регіонів, розбудови інфраструктури туризму, управління туристичною діяльністю та прогнозування її подальшого розвитку.

Розраховано на науковців, спеціалістів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються проблемами розвитку туризму в сучасних умовах.

Редакційна колегія:

Е.І.Бойко - д.е.н., професор, **Е.О.Грицюк** – к.е.н., доцент, **М.І.Долішній** – д.е.н., професор, академік НАН України, **Д.Г.Лук’яненко** – д.е.н., професор, **В.Ф.Кифяк** – к.е.н., доцент, **А.А.Мазаракі** – д.е.н., професор, **В.В.Мова** – д.е.н., професор, **Т.М.Ореховська** – к.е.н., доцент, **А.М.Поручник** – д.е.н., професор, **І.М.Школа** – д.е.н., професор, **М.Ф.Юрій** – д.і.п., професор.

Рецензенти: доктор економічних наук, професор **М.А.Козоріз**
доктор економічних наук, професор **В.І.Пила**

Редакція вісника: Головний редактор – **І.М.Школа**

Відповідальний секретар – **В.Ф.Кифяк**

Редактор – **Р.В.Кравчук**

Коректор – **Н.С.Колодницька**

Комп’ютерний дизайн і макетування – **Н.Т.Георгіяну**

Друкується за ухвалою Вченої Ради Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

Свідоцтво державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України № 4317 серія КВ від 20.06.2000 р.

Загальнодержавне видання
Збірник входить до переліку наукових видань ВАК України
(Постанова президії ВАК України від 12.06.2002 р.1-05/6)

ISBN 966-7577-69-4

© ЧТЕІ КНТЕУ, 2005

Підписано до друку 29.04.2005 р.

7. Организация туризма: Учебн. пособие / А.П.Дурович, Н.И.Кабушкин, Т.М.Сергеева и др.; Под общ. ред. Н.И.Кабушкина и др. – Мн.: Новое знание, 2003. – 632 с.
8. Осовська Г.В., Осовський О.А. Менеджмент організацій: Навч. пос. – К.: Кондор, 2005. – 860 с.

В.Ф.Кифяк, к.е.н., доц.,
Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
Р.В.Кифяк,
Чернівецький національний університет ім. Ю.Федьковича,
м. Чернівці

Малий бізнес у туризмі та його вплив на регіональний розвиток

Становлення та розвиток малого бізнесу в туризмі, як і підприємництва в цілому, є одним із стратегічних напрямків економічної політики за умов формування соціально-орієнтованого ринку.

Туристична індустрія Буковини нараховує понад 250 підприємницьких структур та приватних підприємців, зайнятих у виробництві та наданні туристичних послуг. Це готелі, ресторани, транспортні підприємства та приватні перевізники, заклади культури, спорту, побуту, розважальні заклади тощо. Серед них 76 туристичних підприємств, які отримали ліцензію на право займатися туристичною діяльністю. З них 16 туристичних операторів та 60 туристичних агентів. За підсумками 2004 року туристичними, транспортними, готельними підприємствами, закладами громадського харчування Чернівецької області надано послуг туристам на суму понад 85 млн. грн., перераховано до бюджетів усіх рівнів 15,5 млн. грн.

Розвиток малого підприємництва в туризмі має суттєвий вплив як на економічний, так і на соціальний розвиток регіону. Саме в малому бізнесі туризм ефективно використовує свої

економічні та соціальні функції, спрямовані на створення нових робочих місць, сприяння розвитку супутніх галузей, оздоровлення та відпочинок, знижує рівень безробіття, покращує добробут та соціальний стан населення регіону.

Малий бізнес в туризмі дає можливість свободи вибору діяльності, прояву ініціативи, додає елементу конкуренції місцевій економіці та зменшує монополію великих підприємств.

Разом з тим, підприємництво в сфері туризму на Буковині могло би мати набагато більший вплив як на регіональний розвиток, так і на розвиток туризму в Україні в цілому.

Опитування підприємців, проведене нами в 30 туристичних фірмах, та дослідження підприємницького середовища у регіоні показали, що незважаючи на позитивні тенденції в розвитку малого бізнесу, існує цілий ряд проблем та перешкод в організації туристичного бізнесу. Основними причинами гальмування розвитку малого бізнесу в туризмі респондентами за важливістю названі такі:

- порушення умов конкуренції іншими учасниками туристичного ринку (робота юридичних та фізичних осіб без ліцензії (тіньовий бізнес);
- адміністративний тиск на підприємців (складність в отриманні дозволів та погоджень на початок роботи, перевірки, нормативне регулювання, наявність поборів тощо);
- відсутність "стартового" капіталу та ускладнення при отриманні ліцензій на туроператорську та турагентську діяльність (великі суми банківських гарантій);
- велика кількість податків та високі ставки оподаткування;
- відсутність правового забезпечення туристичної діяльності, зокрема для розвитку сільського туризму;
- недостатня обізнаність підприємців з діючим законодавством та особливостями бізнесу в туризмі, відсутність інформаційного забезпечення підприємців щодо прийняття нових або внесення змін у діючі нормативно-правові акти;

- відсутність дієвої фінансової та ресурсної підтримки туристичного бізнесу;
- відсутність інформації про наявність приміщень та земельних ділянок під оренду та купівлю;
- високий рівень бюрократизму, складність та тривалість чиновницьких процедур, брак прозорості, неузгодженість українських стандартів з міжнародними.

Малий туристичний бізнес здійснюється у сфері підвищеного ризику. Політична та економічна нестабільність, примхи погоди, введення візових режимів, вірусні захворювання, природні катаклізми та багато іншого - все це негативно впливає на туристичний бізнес. Тому вважаємо доцільною фінансову підтримку з боку держави невеликих та новостворених підприємств. Це можуть бути податкові пільги та "канікули", які слід розглядати як засіб для фінансового зміцнення та вирівнювання можливостей малих і великих підприємств за умов конкурентної боротьби, як засіб компенсації матеріальних збитків туристичних підприємств від їх діяльності в ризикових умовах. Отже, потрібні спеціальні податкові режими для суб'єктів малого підприємництва, зайнятих в туризмі.

Окрім цього, ми пропонуємо:

1. Забезпечити формування на місцевому рівні системи державної підтримки малого бізнесу, зокрема в туризмі, як пріоритетного напрямку соціально-економічного розвитку Чернівецької області до 2011 року.

2. Забезпечити туристичні підприємства та підприємців, зайнятих у сфері туризму, кваліфікованими, освітніми, тренінговими, консалтинговими й іншими послугами та вільним доступом до нормативно-правової, економічної та ділової інформації.

3. Організувати навчання основам туристичної діяльності та перепідготовку кадрів через громадські організації підприємців та навчальні заклади області для всіх бажаючих започаткувати власний бізнес у сфері туризму.

4. Вбачаємо доцільним створення в області регіонального інформаційного банку даних щодо попиту та бізнес-пропозицій підприємницьких структур малого бізнесу і приватного підприємництва на виконання виробничих, науково-технічних, комерційних та інших видів робіт та послуг.

5. Вважаємо, що саме тепер, коли налагоджений ще доволі хиткий місток між владою і підприємцями, не можна змінювати спрощену систему оподаткування та сплату єдиного податку, вишукувати у легально діючих малих підприємствах додаткові джерела податкових надходжень до місцевих та державного бюджетів.

М.В.Глядіна,

Луцький державний технічний університет,
м. Луцьк

Механізм розробки регіональної політики розвитку рекреаційної сфери

Аналіз сучасних тенденцій розвитку рекреаційної сфери в регіонах України показав, що, хоча протягом останніх років ця галузь економіки і розвивається швидкими темпами, існує ще багато нерозв'язаних проблем у рекреаційній сфері. Це пов'язано із цілою низкою обставин: недосконалістю інфраструктури, відсутністю кваліфікованих кадрів, неосвоєністю і нераціональним використанням рекреаційних ресурсів у регіонах. У контексті проведення аналітичного дослідження ми прийшли до висновку, що практичного значення набувають питання створення адекватного механізму розробки регіональної політики розвитку рекреаційної сфери. Політиками найвищого рангу в Україні все частіше проголошується, що сприяння регіональному розвитку має стати пріоритетом національної політики.

В етимологічному значенні слово “механізм” (від грецького *mechodos* – машина) як термін запозичений в економіку з технічних